

Het internationaal kader en het belang van bosbeleid

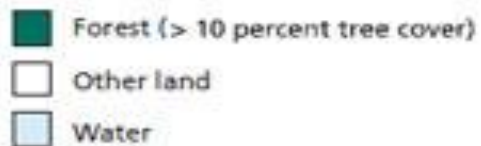
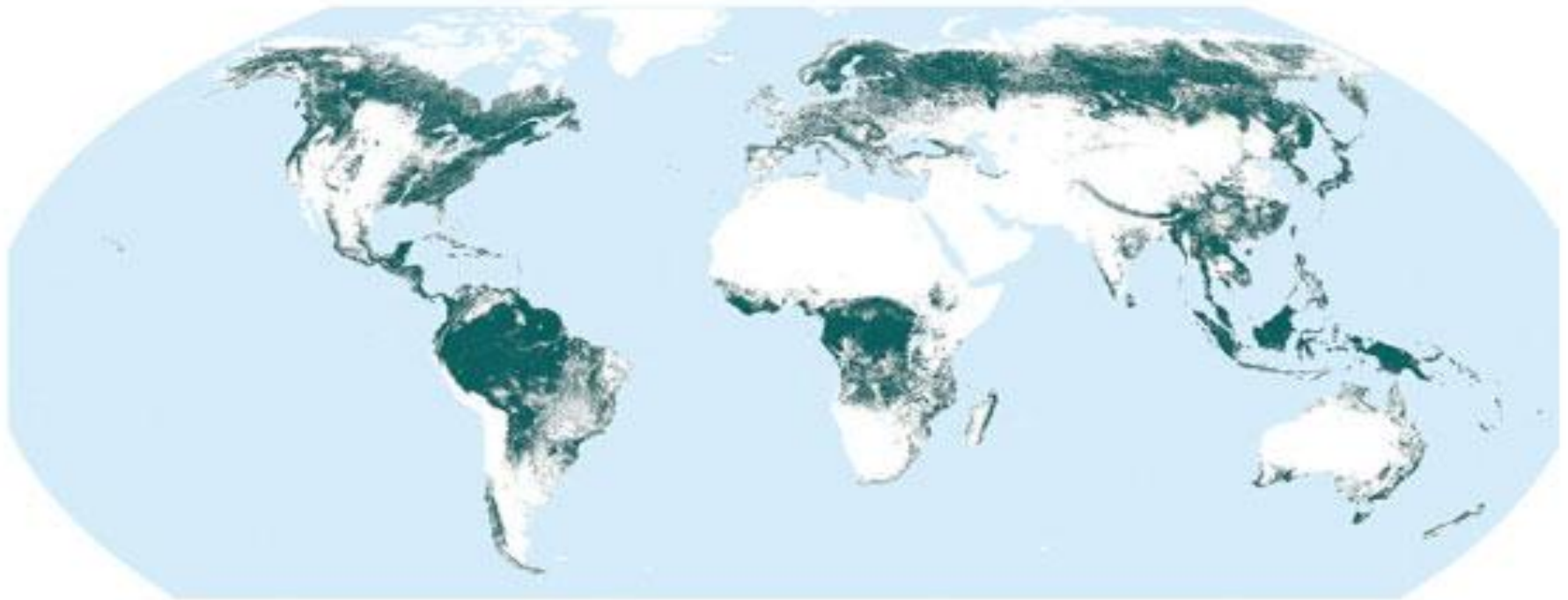
Carl De Schepper
Afdeling Beleid

Inhoud

- **Wereld bosoppervlakte**
- **Feiten en Vaststellingen**
- **Internationale processen**
  - UNFF
  - CBD
  - UNFCCC
  - EU
- **Conclusies uit het internationaal kader**

1. Wereld Bosoppervlakte

FIGURE 1
The world's forests

Note: Tree cover derived from MODIS VCF* 250 meter pixels for year 2005.

* Moderate-resolution Imaging Spectroradiometer Vegetation Continuous Fields (Hansen et al., 2010).

Bosoppervlakte (1.000 ha; FRA2010)

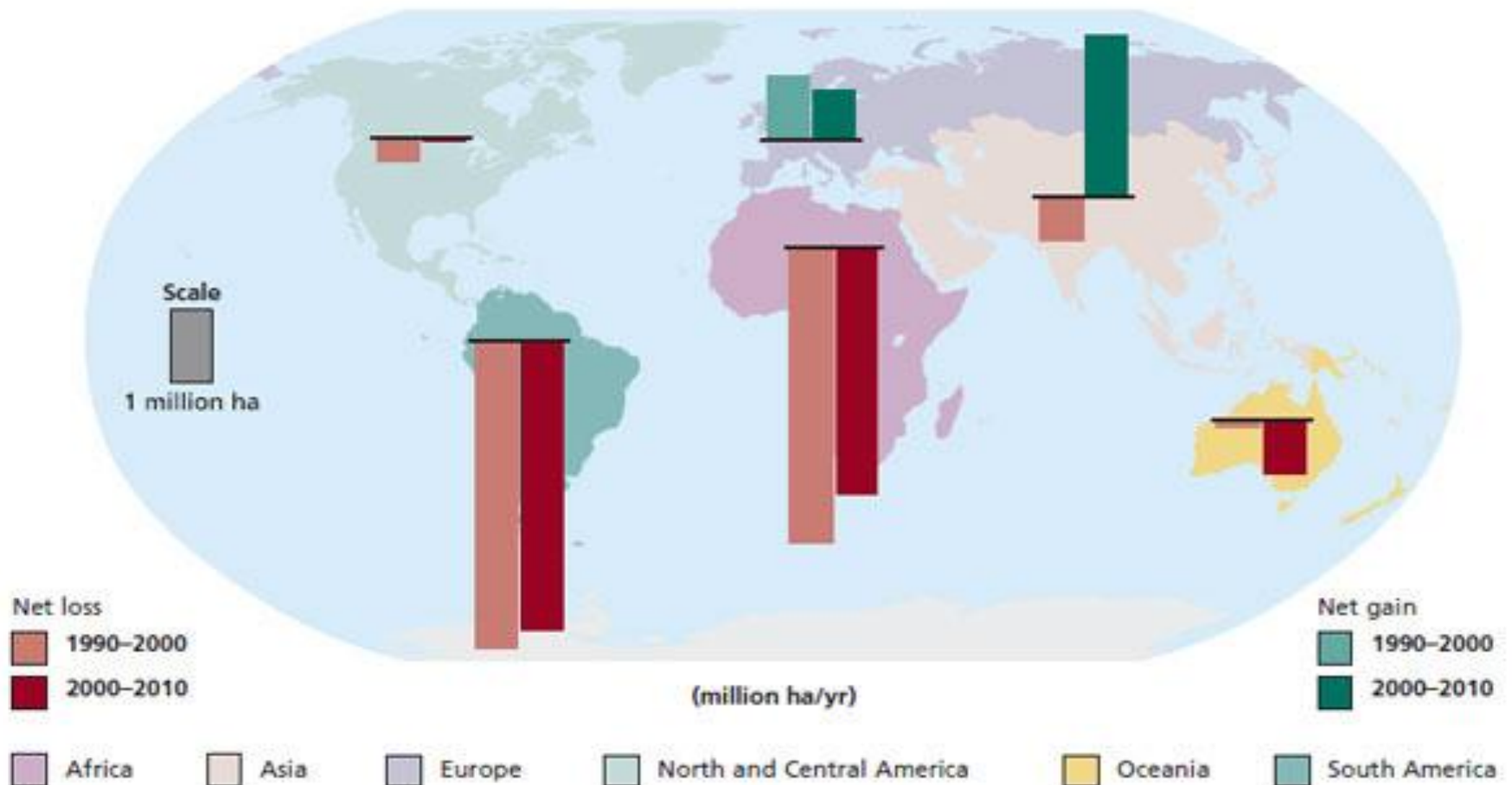
Regio	1990	2000	2005	2010
Afrika	749.238	708.564	691.468	674.419 (23%)
Azië	576.110	570.164	584.048	592.512 (19%)
Europa	989.471	998.239	1.001.150	1.005.001 (45%)
Caraïben	5.902	6.434	6.728	6.933 (30%)
Centraal Amerika	25.717	21.980	20.745	19.499 (38%)
Noord Amerika	676.764	677.083	677.823	678.961 (33%)
Zuid Amerika	946.454	904.322	882.258	864.351 (49%)
Oceanië	198.744	198.381	196.745	191.384 (23%)
Wereld	4.168.399	4.085.168	4.060.964	4.033.060 (31%)

Evolutie Bosoppervlakte (1.000ha - %)

Regio	1990 - 2000	2000 - 2005	2005 - 2010
Afrika	-4.067 (-0,56%)	-3.419 (-0,49%)	-3.410 (-0,50%)
Azië	-595 (-0,10%)	2.777 (0,48%)	1.693 (0,29%)
Europa	877 (0,09%)	582 (0,06%)	770 (0,08%)
Caraïben	53 (0,87%)	59 (0,90%)	41 (0,60%)
Centraal Amerika	-374 (-1,56%)	-247 (-1,15%)	-249 (-1,23%)
Noord Amerika	32	148 (0,02%)	228 (0,03%)
Zuid Amerika	-4.213 (-0,45%)	-4.413 (-0,49%)	-3.581 (-0,41%)
Oceanië	-36 (-0,02%)	-327 (-0,17%)	-1.072 (-0,55%)
Wereld	-8.323 (-0,20%)	-4.841 (-0,12%)	-5.581 (-0,14%)

Evolutie Bosoppervlakte

FIGURE 4
Annual change in forest area by region, 1990–2010

Balans Evolutie Bosoppervlakte

- **Evolutie globale ontbossing**

- 1990 – 2000 : 16 mio ha/ja
- 2000 – 2005 : 13 mio ha/ja
- 2000 – 2010 : 13 mio ha/ja

- **Evolutie globale bebossing**

- 1990 – 2000 : 4,1 mio ha/ja
- 2000 - 2005 : 5,7 mio ha/ja

Table 1-6. Forest area changes 1990-2000 in tropical and non-tropical areas
(million hectares per year)

Domain	Natural forest					Forest plantations			Total forest
	Losses			Gains	Net change	Gains		Net change	Net change
	Deforestation (to other land use)	Conversion to forest plantations	Total loss	Natural expansion		Conversion from natural forest (reforestation)	Afforestation		
Tropical	-14.2	-1.0	-15.2	+1	-14.2	+1	+0.9	+1.9	-12.3
Non-tropical	-0.4	-0.5	-0.9	+2.6	+1.7	+0.5	+0.7	+1.2	+2.9
Global	-14.6	-1.5	-16.1	+3.6	-12.5	+1.5	+1.6	+3.1	-9.4

2. Feiten en vaststellingen

- **Verdeling van bosoppervlakte over eco-regio's**
  - Boreale zone : 44%
  - Tropen : 47%
  - Subtropen en gematigd : 9%
- **Ongelijke verdeling**
  - 5 landen bevatten 50% wereldbosareaal : Rusland, Brazilië, Canada, USA, China
  - 25 landen bevatten 82% wereldbosareaal
  - 10 landen hebben geen bossen
  - 54 landen hebben bosindex < 10%

Feiten en vaststellingen

- **Verdeling naar bostype**
  - Primair bos : 36% (meer dan 40 mio verlies sedert 2000)
  - Ander natuurlijk bos : 57%
  - Plantages : 7% (laatste 5 jaar : toename van 5 mio ha/ja; 75% met inheemse soorten)
- **12% bosareaal heeft biodiversiteit als hoofddoel**
  - 460 mio ha
  - 46% toename in laatste 5 jaar

Feiten en vaststellingen

- **1% van bosareaal wordt getroffen door brand**
  - Wellicht onderschatting!
  - 1/10 door 'gecontroleerd branden'; rest zijn 'wildfires'
- **35 mio ha/j getroffen door plagen en ziekten**
  - Vooral in gematigde en boreale zone
  - 46% toename in laatste 5 jaar

Feiten en vaststellingen

- **30% van bosareaal hoofdzakelijk beheerd voor oogst bosproducten**
  - 1,2 miljard ha
  - Afname met 50 mio ha sedert 1990
- **Houtoogst : 3,4 miljard m³/j**
  - Wellicht onderschat! Constant tov '90
  - 0,7% van staand volume
  - Waarde houtoogst : 100 miljard US\$/j
  - Sterke prijsschommelingen
  - Waarde handel in bosproducten : 327 miljard US\$ in 2004

Feiten en vaststellingen

- **8% van bosareaal heeft een prioritaire schermfunctie**
  - 330 mio ha
  - Toename met 59 mio ha tussen 1990 en 2010
  - Bodem, hydrologie, lawinegevaar, stabilisatie bodem, strijd tegen woestijnvorming, kustbescherming,...
- **Tewerkstelling**
  - 10 mio in beheer en exploitatie
  - Daling met 10% tussen 1990 en 2005

Feiten en vaststellingen

- **Publieke economie**

- Gem. opbrengst voor overheden : 4,5 US\$/ha/j
  - Afrika : gem 1 US\$/ha/j
  - Europa : gem 6 US\$/ha/j
- Gem uitgaven door overheden : 7,5 US\$/ha/j
  - Azië : gem 20 US\$/ha/j
  - Zuid-Amerika en Oceanië : minder dan 1 US\$/ha/j
- 1,3 mio mensen werken in overheidsinstellingen rond bossen (22% vrouwen)

Feiten en vaststellingen

- **Beleidskaders**

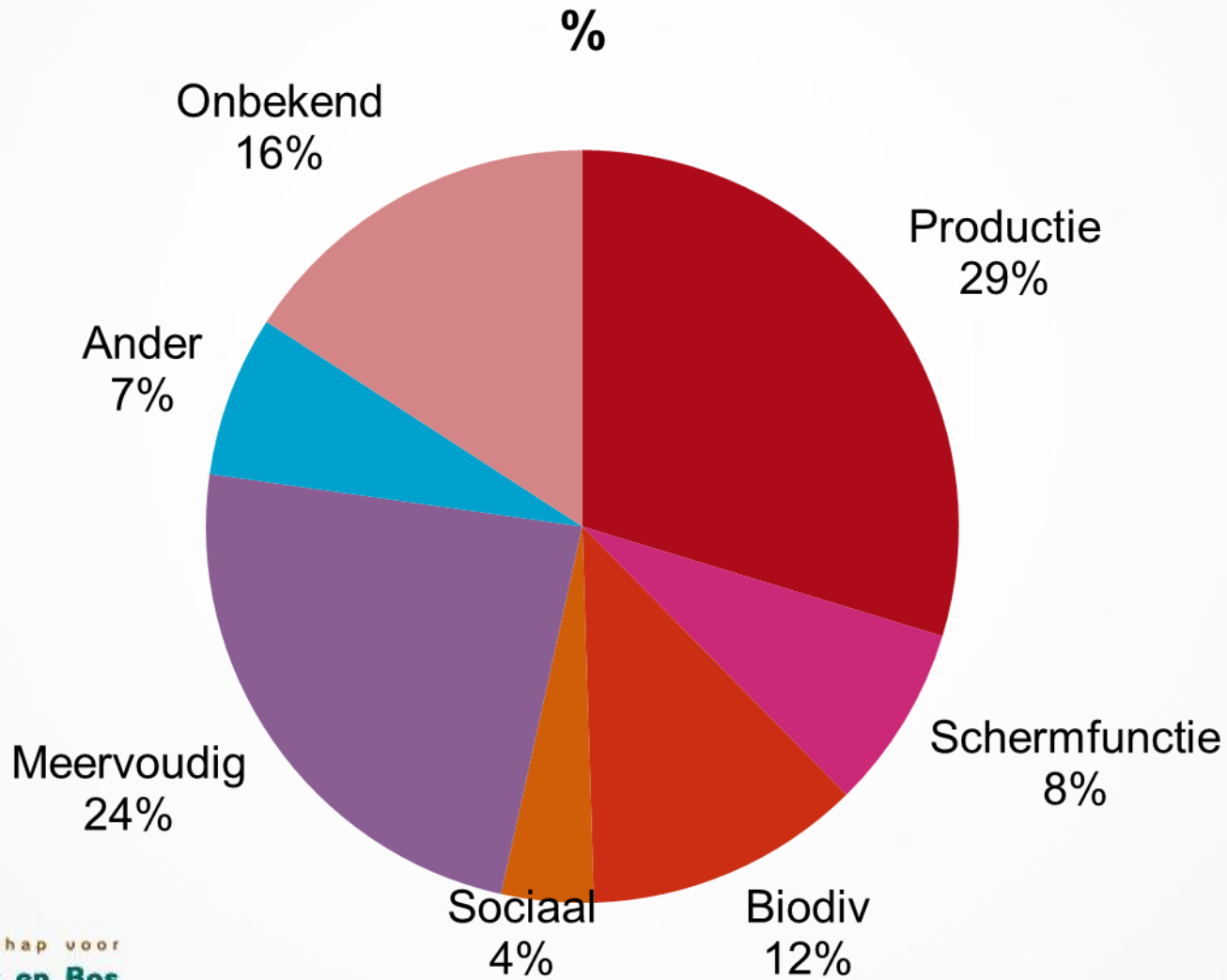
- 143 landen hebben geëxpliceerd bosbeleid
- 76 landen hebben bosbeleid grondig bijgesteld sedert 2000
- 156 landen hebben een specifieke boswetgeving
- 75% bosareaal wordt afgedekt door nationale bosbeleidsprogramma's

Feiten en vaststellingen

- **Bezitsverhoudingen**
  - 80% bosareaal is in handen van overheden
  - Grote regionale verschillen !
  - Toenemende trend in betrokkenheid van lokale gemeenschappen
- **Bosgebruik :**
  - 1,6 miljard ha is onder beheerplan
  - Toenemende trend
  - Doch onvolledige info (alleen voor ong. 80% van bosareaal)

Toegewezen bosfuncties (FAO; FRA2010)

3. Synthese internationale processen

- 40 internationale en 'bindende' instrumenten die werken rond bossen
  - 6 protocollen bij kaderconventies
  - 3 'stand alone' maar complementair bij ander kaderakkoord
- 19 internationaal 'niet-bindende' instrumenten en processen
  - 5 op mondiaal niveau
  - 4 op regionaal niveau (met ministeriële betrokkenheid) :
    - 3 mbt illegale houtkap
    - Forest Europe (vroeger MCPFE)
  - 9 C& I processen
  - 33 officiële internationale organisaties

UN Conference on Environment and Development

- UNCED, Rio de Janeiro, 1992
- Charter van de Aarde : algemene politieke verklaring omtrent duurzame ontwikkeling
- Agenda 21 (40 hoofdstukken) : handleiding voor omzetting DO
  - Hfst 11 : strijd tegen ontbossing
- Klimaatverdrag
- Conventie rond Biologische Diversiteit
- Aanzet tot Verdrag ter Bestrijding van Woestijnvorming
- Bossenverklaring
  - Als restant van 'Bossenconventie' : principe **nationale soevereiniteit** te sterk

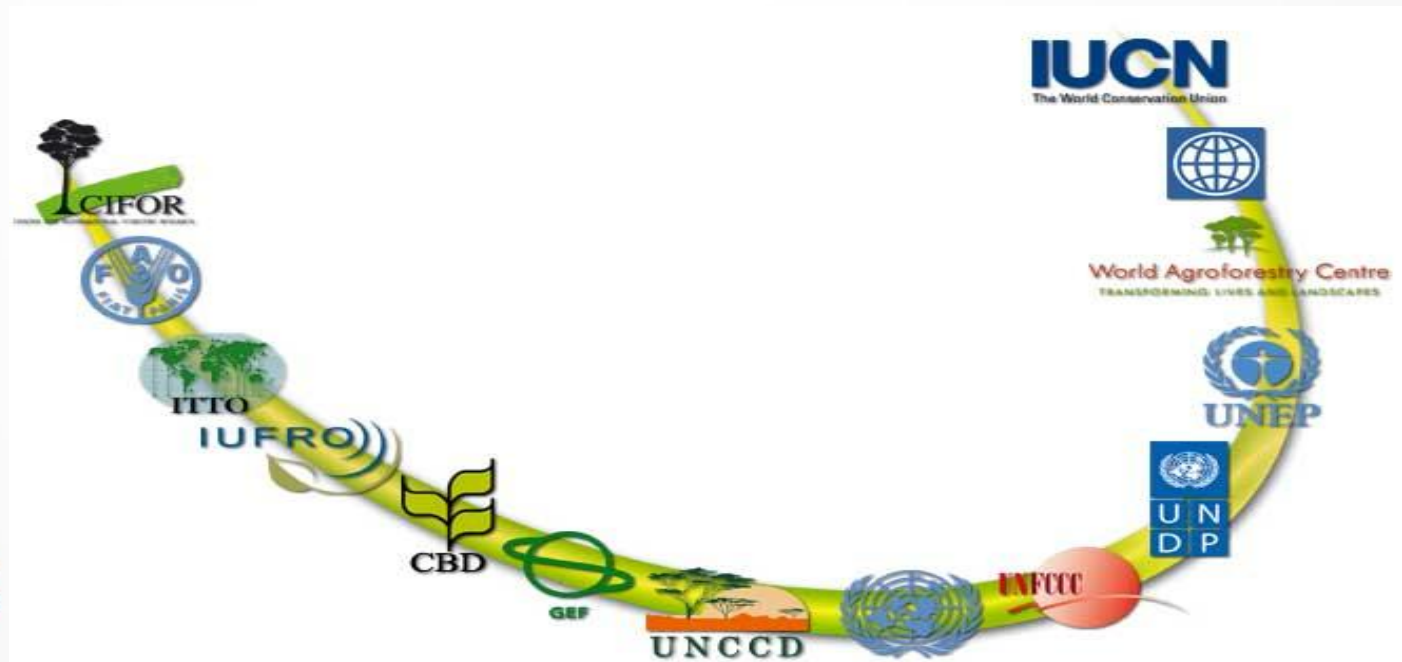

Spin off van CSD : International Arrangement on Forests

- **United Nations Forum on Forests (UNFF)**
  - VN-Commissie onder ECOSOC met universeel lidmaatschap
  - meerjaren werkprogramma (5 jaar; geëvalueerd in 2005/2006; nu tot 2015)
  - actieplan : nagaan implementatie 270 actievoorstellen
  - ministeriële vergaderingen
  - multistakeholder dialoog
  - Non-legally binding instrument :
    - Synthese en actualisatie van actievoorstellen
    - 4 globale doelen
    - Basis voor een financieringsmechanisme

Spin off van CSD : International Arrangement on Forests

- Collaborative Partnership on Forests (CPF)
  - ondersteunen UNFF
  - bevorderen samenwerking en coördinatie in uitvoering en planning van programma's binnen en tussen de organisaties

4 Global Objectives on Forests

With a view to achieving the main objective of the international arrangement on forests, and to enhancing the contribution of forests to the achievement of the internationally agreed development goals, [...] and in this regard, emphasizing the importance of political commitment and action at all levels for effective implementation of the sustainable management of all types of forests, sets the following shared global objectives on forests and agrees to work **globally and nationally** and to make progress toward their achievement by 2015 :

- Global Objective 1 : **Reverse the loss of forest cover** worldwide through sustainable forest management, including protection, restoration, afforestation and reforestation, and increase efforts to prevent forest degradation;
- Global Objective 2 : **Enhance forest-based economic, social and environmental benefits** including by improving the livelihoods of forest dependent people;
- Global Objective 3 : **Increase significantly the area of protected forests worldwide and other areas of sustainably managed forests, and increase the proportion of forest products from sustainably managed forests;**
- Global Objective 4 : **Reverse the decline in official development assistance for sustainable forest management and mobilize significantly increased new and additional financial resources from all sources for the implementation of sustainable forest management;**

Convention on Biological Diversity

- kaderakkoord : flexibele werking en invulling
- biodiversiteit = "common concern of humankind"
- behoud/bescherming biodiversiteit
- duurzaam gebruik van componenten van biodiversiteit
- eerlijke en billijke verdeling van opbrengsten inzake gebruik genetische hulpbronnen
- Werkprogramma rond bosbiodiversiteit :
  - ☒ 2002 : 120 actievoorstellen

CBD 2010 - target

- Centraal Doel (2002) : “to achieve by 2010 a significant reduction of the current rate of biodiversity loss at the global, regional and national level as a contribution to poverty alleviation and to the benefit of all life on earth”
- ☺ *Bekrachtigd op WSSD (2002) en AV van VN en als target opgenomen in MDG's*
- ☹ **Evaluatie in 2010 (Nagoya) : Besl. X/5**

Welcoming the substantial progress made by Parties towards some of the goals and objectives of the Strategic Plan, in particular with regard to the development of national biodiversity strategies and action plans, the engagement of stakeholders, and the widespread recognition of the 2010 biodiversity target,
[...]

7. Further requests the Executive Secretary, subject to the availability of resources, to: (a) Prepare a further and in-depth analysis of the main reasons why the 2010 biodiversity target has not been met despite the activities undertaken by Parties...

CBD – Strategic Plan 2011 - 2020

Mission = “Effectieve en dringende acties ondernemen om het verlies aan biodiversiteit te stoppen om ervoor te zorgen dat tegen 2020 ecosystemen veerkrachtig zijn en hun essentiële diensten blijven bieden, waardoor het veiligstellen van de verscheidenheid van het leven van deze planeet en bijdragen aan het menselijk welzijn en armoedebestrijding verzekerd worden. Om dit te garanderen moet de druk op de biodiversiteit worden verminderd, ecosystemen worden hersteld, biologische hulpbronnen duurzaam worden gebruikt en voordelen van het gebruik van genetische hulpbronnen worden gedeeld in een eerlijke en billijke manier, adequate financiële middelen voorzien worden, capaciteiten worden versterkt, biodiversiteit en waarden ervan geïntegreerd zijn, passend beleid doeltreffend worden uitgevoerd, en de besluitvorming gebaseerd worden op gedegen wetenschappelijk onderzoek en de preventieve aanpak op basis van voorzorgsprincipe.”

CBD – Strategic Plan 2011 - 2020

- **De 5 strategische doelstellingen geven het kader aan voor de aanpak voor de volgende 10 jaar vnl. gericht op de tekortkomingen in de beleidsuitvoering tijdens de voorgaande periode:**
  - de onderliggende oorzaken van het verlies aan biodiversiteit aanpakken door integratie van biodiversiteit in het beleid en maatschappij;
  - de directe druk op de biodiversiteit verminderen en het duurzaam gebruik bevorderen;
  - de status van de biodiversiteit verbeteren door de bescherming van ecosystemen, soorten en genetische diversiteit;
  - de voordelen van biodiversiteit en ecosysteemdiensten voor allen vergroten;
  - participatie, kennis en capaciteitsopbouw verhogen

CBD – Aichi Targets

- **Het strategisch plan 2011-2020 geeft ook 20 doelen aan :**
  - Target 2 : de waarden van biodiversiteit en ecosysteemdiensten zijn opgenomen in de nationale boekhouding en rapportage systemen;
  - Target 5 : de snelheid van het verlies van alle natuurlijke habitats, met inbegrip van bossen, is gehalveerd en waar mogelijk stopgezet, en degradatie en versnippering van habitats is aanzienlijk geminderd;
  - Target 7 : gebieden onder gebruik voor landbouw, aquacultuur en bosbouw zijn duurzaam beheerd voor het behoud van biodiversiteit;
  - Target 11 : voor beschermde gebieden dient minimum 17% van de terrestrische en inlandse watersystemen, en 10% van de kust- en mariene gebieden beschermd te zijn door effectief beheer, coherente netwerking van gebieden en integratie in omgevend landschap;

Klimaatverdrag (UNFCCC)

- **Doelen :**

- kader voor acties om klimaatverandering aan te pakken
- klimaat = "shared resource"
- common but differentiated responsibilities
- stabiliteit van klimaat kan aangetast worden door uitstoot van BKG door industriële activiteiten en/of andere emissies

Klimaatverdrag : Kyoto Protocol

- **Art. 3.3 : Land use, land use change and Forestry**
  - veranderingen in BKG-emissies en/of BKG-captatie ten gevolge van door de mens geïnduceerde activiteiten sedert 1990 **MOETEN** transparant en controleerbaar gerapporteerd worden :
    - bebossingen - herbebossingen – ontbossing
    - Indien netto-verlies : bijtellen bij reductiedoelstellingen
    - Indien netto-opname : aftrekken van reductiedoelstellingen

Klimaatverdrag : Kyoto Protocol

• Art. 3.4 :

- veranderingen in BKG-emissies en/of BKG-captatie ten gevolge van door de mens geïnduceerde activiteiten sedert 1990 **MOGEN** transparant en controleerbaar gerapporteerd worden voor :

- beheer landbouwgronden
  - wijziging landgebruik
- } → *Geen plafond maar net-net basis vs. 1990*

- bosbeheer → *3% van emissies uit 1990*

te beslissen voor 2e en volgende perioden
optioneel in 1ste periode

Klimaatverdrag : Kyoto Protocol

- **Art. 12 : Clean Development Mechanism (CDM)**

- samenwerking tussen annex I-land en niet-Annex I-land (ontwikkelingslanden)
- sinks in CDM in 1ste periode :
  - enkel herbebossing en bebossing
  - niet : verhinderen van ontbossing of behoud bestaand bos
- CO₂-kredieten worden opgestreken door het ondernemende land
  - jaarlijks niet meer dan 1% emissies uit 1990

Toekomst : REDD+

- **20% van CO₂ is afkomstig van ontbossing**
  - REDD + = *Policy approaches and positive incentives on issues relating to reducing emissions from deforestation and forest degradation in developing countries; and the role of conservation, sustainable management of forests and enhancement of forest carbon stocks in developing countries*

REDD+ Taken en Opdrachten

- Bevorderen van voorgestelde acties door ontwikkelingslanden in bosbouwsector volgens eigen nationale noodwendigheden :
  - (a) Beperken van emissies tgv ontbossing;
  - (b) Beperken van emissies tgv bosdegradatie;
  - (c) Behoud van koolstof-reserves in bossen;
  - (d) Duurzaam beheer van bossen;
  - (e) Versterken van koolstof-reserves in bossen.

Klimaatverdrag : toekomst

- Verplichtingen voor ontwikkelingslanden, afhankelijk van voldoende en voorspelbare steun (financieel; technische steun) :
  - Nationale strategie of actie plan
  - Nationaal referentie emissie systeem voor bosbouwsector
  - Robuust en transparant nationaal monitoring systeem
  - Methode om 'safeguards' na te leven
- Implementatie in fases :
  - Ontwikkelen nationale strategieën en capaciteitsopbouw
  - Implementatie van nationale strategieën
  - Resultaat-gestuurde acties welke worden gemeten, gerapporteerd en geverifieerd

Europese Unie

- Geen alomvattend gemeenschappelijk bosbeleid
- Bosbouw ≠ BasisVerdragen
- Doelstelling vanuit bosbeleid worden wel aangesproken vanuit andere terreinen van gemeenschappelijk beleid : landbouw en plattelandsontwikkeling, milieu en natuurbeleid; handel; interne markt; onderzoek; industrie; ontwikkelingssamenwerking; energie
- Wel EU Forest Strategy + Action Plan

EU Forest Strategy

- Meekoppelen Forest Europe proces (voorheen MCPFE)
- Nastreven holistische benadering
- Nastreven van Integratie
- Nood aan versterken van coördinatie en afstemming
- Subsidiariteit vs. shared responsibility
- EU-actie zoekt naar 'meer- en toegevoegde waarde'
- Actieve internationale participatie

EU Forest Action Plan

- Doel : ondersteunen en versterken duurzaam bosbeheer en de multifunctionele rol van bossen
- Principes :
  - Nationale bosbeleidsplannen als kader;
  - Toenemende mondiale belangstelling en horizontale aspecten vragen voor versterking van coherentie en coördinatie;
  - Versterken van competitiviteit van bossector en goed bestuur;
  - Respect voor principe van subsidiariteit.
- Visie = forests for society : long-term multifunctional forestry fulfilling present and future societal needs and supporting forest-related livelihoods

4. Conclusies - Algemeen

- Sterk toegenomen activiteit en groeiende consensus
- Toenemende implementatie-activiteit doch ontbossingssnelheid blijft alarmerend
- Concept 'duurzaam bosbeheer' en 'multifunctionaliteit' alom aanvaard
- Sterke koppeling met DO-thema's
- Evolutie in discours :
  - Sustained yield : houtkap $\leq$ nat. aangroei
  - Sustainable yield : biodiv, sociaal, participatie
  - 'Forest+' of '360° aanpak' : afstemmen op externe maatschappelijke evoluties + cross-sectoriële aanpak

Conclusies - Algemeen

- Toch gebrek aan 'holistische benadering' :
  - Versnippering aan processen en instrumenten
  - Complexer en extern begrippenkader
  - Versterken inzicht tot noodzaak aan integratie, afstemming, coördinatie en samenwerking
- Bossector (ook overheid) beseft dat aanpak moet wijzigen :
  - Verlies controle op eigen agenda
  - Midden de maatschappij plaatsen
  - Integratie en toenemende aandacht voor participatie
  - Verhoogde aandacht voor communicatie en informatie

Conclusies - Algemeen

- Nationale bosbeleidsplannen ('or similar approaches') als kader :
  - Criteria en indicatoren voor duurzaam bosbeheer als richtinggevend kader
  - Sectoraal en integrerend
  - Relatie met landgebruikstrategieën
  - Moet financieringsstrategie bevatten

Conclusies – uitdagende thema's

- Activeren van ecosysteemdiensten
- Klimaatverandering :
  - Mitigatie en adaptatie
  - Informatie mbt externe en interne bedreigingen
  - Passende respons
- Koppeling met energiebeleid :
  - Biomassa voor energie
  - Te verwachten druk ook op bosexploitatie
- Rechten inheemse en lokale bevolkingsgroepen
  - Traditionele kennis
- Landgebruiksrechten en -eigendomsrechten
- Eerlijke verdelingsmechanismen
- Verhoogde betrokkenheid van private actoren en industriële sectoren :
  - Voorwaarden voor gunstig ondernemingsklimaat

Conclusies – uitdagende thema's

- Versterken netwerken beschermde gebieden
- Bevorderen van 'good governance'
- Bijdrage aan groene economie
- Strijd tegen illegale houtkap + bevorderen duurzaam bosbeheer
- Uitbouwen kennisbasis + opvolging en monitoring
- Rationaliseren gebruik bosproducten :
  - Innoverend onderzoek inzake materialengebruik
  - Visie op recyclage en hergebruik; integrale ketenbenadering
- Rationaliseren van institutioneel kader :
  - Bosadministraties worden geïntegreerd met andere sectoren
  - Decentralisatie
  - Aanpassen wetgevende kaders
- Versterken internationale samenwerking

**INTERNATIONAAL JAAR
VAN DE BOSSEN • 2011**

Agentschap voor
Natuur en Bos

Agentschap voor
Natuur en Bos

Carl De Schepper
Afdeling Beleid
Koning Albert II laan 20
1000 Brussel
02-553 81 22
Carl.deschepper@lne.vlaanderen.be
www.natuurenbos.be